

Nr 12.

Av herr **Törnkvist** i Karlskrona, *angående underofficeren på övergångsstat vid flottan O. A. Werins befodran till högre tjänst.*

I 15 § av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstat stadgas beträffande beställningshavare vid armén, som tvångsvis överförts till övergångsstat, följande: Beställningshavare av kompaniofficers eller underofficers tjänstegrad (tjänsteklass), vilken upprätthåller befattning, som enligt den nya försvarsorganisationen skall bestridas av pensionerad personal, eller eljest tages i anspråk för ständig tjänstgöring, må befordras till beställning av kompaniofficers eller underofficers tjänstegrad (tjänsteklass) inom högre lönegrad samtidigt med befodran av den i turberäkning närmast efter honom stående beställningshavaren å aktiv stat.

Enligt 26 § i samma kungörelse skall, bland annat, vad i 15 § stadgas angående beställningshavare vid armén äga motsvarande tillämpning beträffande beställningshavare, som tvångsvis överförts till övergångsstat vid marinen.

Fråga om befodran å övergångsstat av beställningshavare av underofficers tjänstegrad (tjänsteklass) skall, enligt konseljbeslut den 30 maj 1930, i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 juli 1932 hemställde stationsbefälhavaren vid Karlskrona örlogsstation om bemyndigande att jämlikt ovan angivna författningsrum till flaggunderofficer på övergångsstat vid flottan befodra underofficeren av 2:a graden på övergångsstat vid flottan O. A. Werin.

Handlingarna i ärendet utvisade, att Werin vore född år 1884, kommit i tjänst såsom skeppsgosse år 1900, befodrads till underofficer av 2:a graden vid flottan år 1918 och överförts tvångsvis till övergångsstat från och med den 1 november 1926 samt att Werin alltsedan överföringen bestritt en eljest för pensionerad underofficer avsedd arvodesbefattning såsom rustkamaruppbördsman vid tredje yrkeskompaniet. Vidare framgick av handlingarna, att den i åberopade författningsrum avsedda beföringsturen för Werin inträtt under juli månad 1932 samt att Werin under hela sin tjänstetid såsom underofficer erhållit högsta betyg för såväl uppförande som tjänstbarhet.

I ärendet var tillika upplyst, att Werin år 1921 till följd av olyckshändelse, som ägt direkt samband med hans militära tjänstgöring på sätt närmare framgår av här i avskrift fogade rapport av den 19 november samma

är, ådragit sig invaliditet, i det han förlorat såväl vänster hand som vänster öga. Med avseende härå hade marinförvaltningen i utlåtande den 11 augusti 1932 över stationsbefälhavarens framställning rörande Werins befordran — mot vilken chefen för marinstaben icke haft något att erinra — anfört, att då Werin, som icke fyllde den för befordran till flaggunderofficer vid flottan uppställda fordran att i kroppsligt avseende vara duglig för tjänstgöring ombord, förutsattes skola kvarstå i innehavande befattning såsom rustkamaruppbördsman vid sjömanskåren intill uppnådd pensionsålder och sålunda icke vidare avsåges att ifrågakomma till sjötjänstgöring, marinförvaltningen funne sig böra tillstyrka nådigt bifall till förevarande framställning.

Genom beslut den 2 september 1932 fann emellertid Kungl. Maj:ts stationsbefälhavarens framställning icke kunna bifallas. Och en sedermera av Werin själv gjord framställning i ämnet — därvid intet ytterligare framkommit än vissa personliga omständigheter — föranledde, med hänvisning till det tidigare beslutet, icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Formellt lärer intet vara att erinra mot Kungl. Maj:ts beslut i ärendet. Förenämnda kungörelse rörande arméns och marinens övergångsstat är utfärdad i enlighet med riksdagens beslut, och Kungl. Maj:t lärer förty icke kunna anses äga befogenhet att vid prövning jämlikt kungörelsens föreskrifter av fråga om befordran frångå eljest fastställda befordringsvillkor.

Goda skäl synas emellertid tala för att frågan om Werins befordran på övergångsstat göres till föremål för övervägande inom riksdagen. Det synes som om därvid de mera sakliga synpunkterna skulle kunna göras gällande, och detta utan att några väsentliga befordringsgrunder behöva trädas för nära. Såsom i ärendet framhållits upprätthåller Werin alltsedan överföringen till övergångsstat befattning, som enligt den nya försvarsorganisationen skall bestridas av pensionerad personal. Vidare har upplysts, att Werin avses att kvarstå i denna befattning under hela sin återstående tjänstetid eller intill inträdet i pensionsåldern, 55 år, och att förty någon sjökommendering av Werin icke vidare skall ifrågakomma. Den till följd av invaliditeten uppkomna bristen i Werins tjänstbarhet berör alltså en tjänstutövning, för vilken han icke längre, ej ens vid mobilisering, är avsedd. Däremot är hans tjänstbarhet i innehavande befattning på det bästa vitsordad, såsom framgår av här i avskrift fogade intyg av den 14 juni och den 14 september 1932. Andra till övergångsstat överförda underofficerare, befordrade till den tjänstegrad som nu förmenats Werin, bestrida vid samma örlogsstation liknande befattningar. Ej heller av dem torde numera faktiskt krävas annan tjänstbarhet än respektive befattningar påfordra. Ur dessa synpunkter — vilka väl legat närmast till för de marina myndigheter, som ifrågasatt Werins befordran — måste det förefalla mindre konsekvent, att den, trots sina till följd av tjänsten ådragna skador, med sina kamrater i tjänsten jämnade Werin lämnas utanför varje befordringsmöjlighet.

Man torde kunna taga för givet, att redan själva invaliditeten är hårt kännbar för Werin. Härtill kommer då den till följd av invaliditeten uteblivna befordringen, som för Werin och hans familj innebär ekonomiskt avbräck nu och — med hänsyn till blivande pension — för all framtid samt därjämte ogagn i andra avseenden. Kunna därför följderna av den olyckshändelse, för vilken Werin genom utförandet av ett riskfyllt tjänstupdrag blivit utsatt, i någon mån mildras, synes det angeläget att såvitt möjligt medverka därtill.

Med hänsyn härtill får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte medgiva, att Kungl. Maj:t vid förnyad prövning av frågan om befordran av underofficeren av 2:a graden på övergångsstat vid flottan O. A. Werin bortser från kravet på duglighet för tjänstgöring ombord.

Stockholm den 16 januari 1933.

Algot Törnkvist.

Avskrift.

Bil.

Till Chefen för Artilleridepartementet.

Anbefalld inkomma med upplysning angående de närmare omständigheterna vid den å Laboratoriehölen den 17 dennes timade explosionsolyckan, därvid artillerikonstapeln av 2 gr. O. A. Werin skadades, får jag vördsamt anföra.

Olyckan hände under plundring av sprängrör M/18 för torpeddepartementets räkning. Arbetet började nämnda dag omkring kl. 9 f. m., då jag själv plundrade det första röret och undervisade konstapel Werin huru han vid arbetet skulle gå till väga. Arbetet utfördes i arbetskammaren nr 3, och hade för plundringen anordnats så, att W. under arbetet satt på en pall, med en skål med vatten placerad på pallen framför sig, en pyts med vatten placerad till höger om sig och ett mindre antal rör, 8 à 10 st., liggande på ett bord till vänster. W. tog därvid rör efter rör från bordet med vänster hand samt losstog medelst en mässingsten den i öppningen över trotylladdningen sittande schellackbrickan. Därefter borttogs medelst en träpinne den i rörets andra ända över knallkvicksilversatsen sittande vaxbrickan, knallkvicksilversatsen tömdes i vattenskålen och med en mjuk pensel avpenslades röret över skålen, på det att inga delar av satsen skulle förbliva kvarsittande i eller på röret.

De fem första rören lade W. därefter omedelbart i vattenskålen men erinrade sig så, att rören ej skulle läggas i denna, utan i den bredvidstående vattenpytsen, varför han med tillhjälp av penseln tog upp de från knallkvicksilversatsen plundrade rören och varligt lade dem i vattenpytsen. Sedan fortsattes plundringen på föreskrivet sätt och varje rör lades omedelbart i pytsen.

Då och då emellan uttagningen av täckbrickan över trotylen brukade W. vispa runt i vattenpytsen med mässingstenen för att rengöra denna från satsbitar, som under arbetet fastnade på spetsen.

På detta sätt plundrades 16 rör. Under borttagandet av brickan över trotylladdningen vid det 17:e röret inträffade plötsligt en explosion och, enligt vad

jag av de relaterade förhållandena kan döma, måtte explosionen hava inträffat på så sätt, att antingen W. under handskandet med rören fått några fragment av knallkvicksilvret på händerna och detta genom friktion under rörets hantelande orsakat explosionen, eller ock att vid rörandet med mässingstenen i vattenpytsen någon partikel av möjligen flytande knallkvicksilver fastnat på spetsen av mässingstenen och denna partikel vid tenens införande i förladdningen framför trotylen orsakat explosionen.

Karlskrona, Arbetsgruppen A. E. den 19 november 1921.

Leop. Karlsson.
Arbetsföreståndare.

Förste läkaren vid
Karlskrona örlogsstation.

Artillerikonstapeln av 2:a gr. Otto Adrian Werin har vid i dag företagen undersökning befunnits äga sådan kroppsstyrka, att han kan fullt uthärda de med tjänsten i fred och i krig förenade ansträngningar. Han företer emellertid följande kroppsfel:

Vänster hand amputerad strax ovan handleden. Vänster öga saknas. Ifrågasvarande kroppsfel måste anses i hög grad nedsätta hans tjänstduglighet ombord men torde icke i nämnvärd grad nedsätta hans tjänstduglighet i land, vilket härmed intygas.

Karlskrona, Flottans sjukhus den 14 juni 1932.

Molander.

På begäran intygas att underofficeren av 2. graden O. A. Werin, vilken stått under mitt befäl sedan den $\frac{1}{10}$ 1931 i egenskap av uppbördsman för 3. yrkeskompaniets rustkammare, med nit och intresse fullgjort sina åligganden till min fulla belåtenhet, vilket även föranlett mig att kunna sätta betyget 10 (berömlig) för hans tjänstbarhet.

Styrman Werin har även visat ett hedrande uppförande.

Karlskrona den 14 september 1932.

E. G. Ekelund.
Kapten.
Chef för 3. yrkeskompaniet.
